

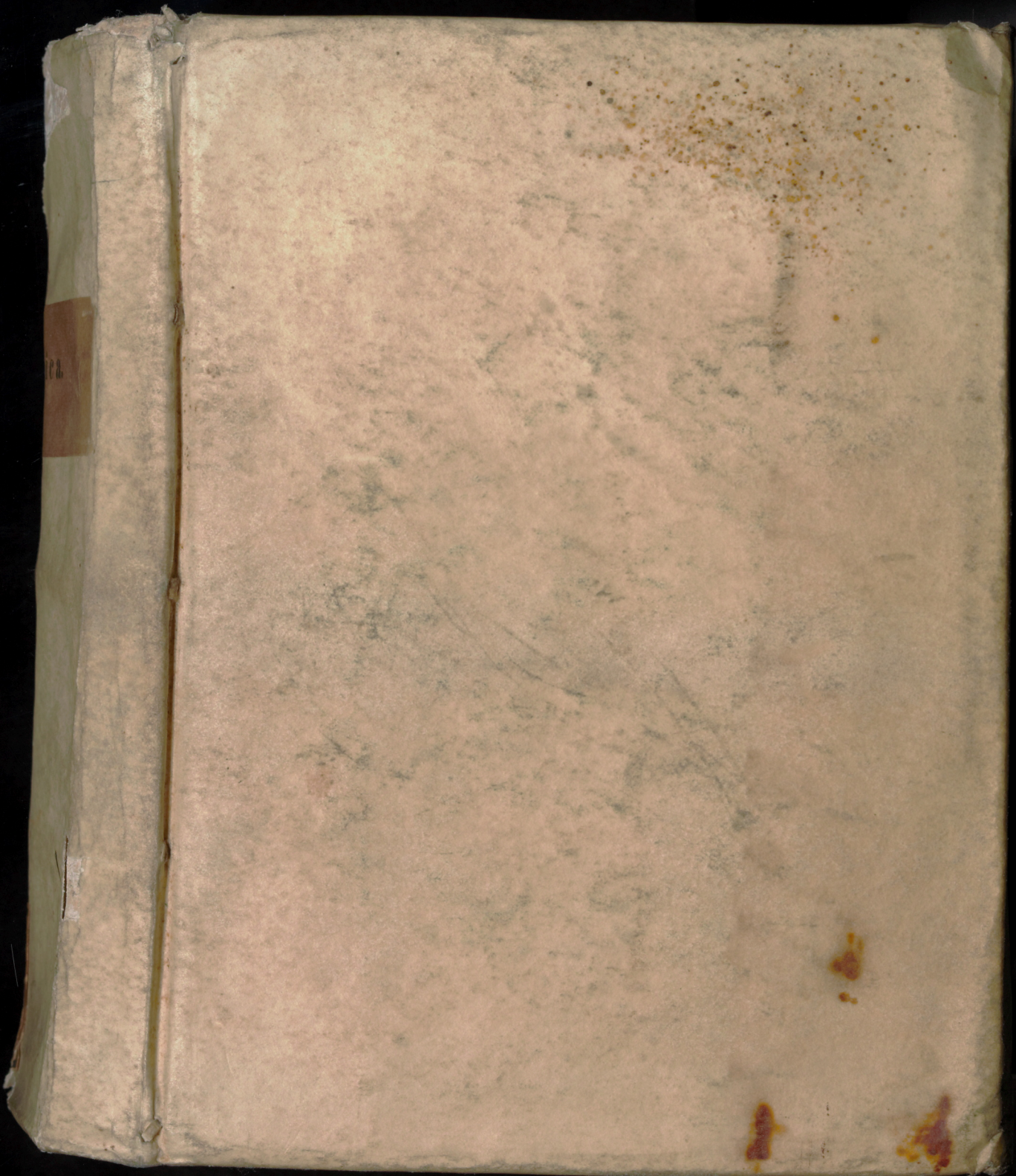
Exercitatio Theologica Prima De Luce Increata, Et Creata

Tubingae: Reisius, 1681

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn872462846>

Druck Freier Zugang

78.

Fa - 1092(78) (SON)

Tomo Soc. LXXXVII. habent

1. Isaac Faustig de Epistola Jacobi Sententia Veterū.
2. ——— ad Locum Jacobi V. 14. 15. p. sent. Lutheri prior.
3. ——— Posterior.
4. ——— Tertia.
- 5-13. Jo. Adami Osiandri Disputationes IX. de luce increata et creata.
- 14-18. Michaelis Muller Disputationes V. de Invocatione.
19. Wilhelmus Feschtig de Theologia principio cognoscendi.
20. Georgius Hennig Haerberling de Benivolentia Dei generali et speciali.
21. Fndencus Gerschorig de Passione et morte Jesu Christi.
22. — Haerberlinus de Baptismo.
23. Jo. Adamus Scherzerus de fide baptismi infanti.
24. Antonius Reiserus de sacram. Baptismi.
25. — Haerberlinus de Justificatione.
26. — J. A. Osiander de Justificatione.
27. ——— de fide justificante.
28. Mich. Muller de Imputatione justificationis.
29. Jo. Fndencus Olearius de Renovatione.
30. Jo. Meisnerus de gratia spiritus in habitatione.
31. Jo. Osiander de Ecclesia.
32. Geom. Hennig Keller de Ecclesia infantum.
33. Jo. Lud. Hartmannus de Elencho morali.
34. — Jo. Ad. Osiander de Miraculis.
35. ——— de Miraculis.
36. ——— de Jure Patronatus Episcopatus etc.

37. Geom. Henricus Keller de Magistratu Pol.
38. Krieger & Hirkander. Satyra in Bökelmanni Orat.
inaug. de Potestate Ecclesiastica.
39. Jo. Henrici Maji Epistola ad J. Jo. Frischlayen.
40. Disputatio ad 1 Jo. 11, 1. 2.
41. Fridericus Lipsius de Martino Antonio de Do-
minis Episcopo Spalatensi.
42. Ministerii Tripolitani Anticrisi. Indici Syncretismi.
43. Ejusdem Ministerii Citerae ad Collectionem Theologicam.
44. Ernst & Pfligge. Risus & Unschicklichkeit eines
Lutheri.
45. Melchioris Corncei Aristoteles rediret in R. Cathol.
46. Gottlieb Wernsdorff Progr. de Ernesto Lüneb.
ad Orat. inaug. O. Luthni.
47. —. Exploratio Spiritus Brendeliani.
48. Jo. Reinhard Brecht de Paenit. Iterabili.
49. Jo. Michael Ludwig de praesudiciis practiciis.
50. Georgi Gustavi Zeltneri conjecturae de Chilamio
praesenti & Apoc. pp. 4 ff.
51. Godofredi Ludovici Proor. de Epist. ad Ebneor.
52. Christoph. Matthiae Pfaffig de Gratia et Prae.
53. Jo. Sigismundus Kirchmeier de Principio fidei
Verbo Dei contra revelationes Inspiratorum.
54. Jo. Henricus Majus Filij de Nov. Ann. Lib. auspiciis.
55. Gaspari Candilli Apologia pro Indictione Concilii
Tridentini.

J. S.

EXERCITATIO THEOLOGICA
PRIMA

De
LUCE INCREATA,
ET CREATA,

Quam

DEO DUCE

SUB

PRÆSIDIO

VIRI

REVERENDISSIMI, AMPLISSIMI, EXCEL-
LENTISSIMIQUE

DN. JOH. ADAMI OSIANDRI,

SS. Theol. D. atque Prof. P. Senioris celeberrimi,
Universitatis Cancellarii Dignissimi, Præpositi Ecclesiæ
vigilantissimi, meritissimi.

Dn. Patroni & Præceptoris æternis obsequiis devenerandi

Eruditorum Examini submittit

RESPONDENS

M. DANIEL EFFEREN,

SS. Theo!, Stud.

Die & Martij A. R. S. M. D. C. LXXXI.

IN AULA THEOLOGORUM NOVA.

TUBINGÆ,

Typis JOHANN-HENRICI REISL.

87, 2.

EXERCITATIO THEOLOGICA

LUCIFER IN CRYSTA
ET CRYSTATA

Deo Duce

P. A. E. S. V. A. D. A. O.

Dr. Theol. Dr. phil. Dr. med. Dr. iur. Dr. oec. Dr. agr. Dr. vet. Dr. pharm. Dr. ing. Dr. arch. Dr. med. Dr. iur. Dr. oec. Dr. agr. Dr. vet. Dr. pharm. Dr. ing. Dr. arch.

Dr. med. Dr. iur. Dr. oec. Dr. agr. Dr. vet. Dr. pharm. Dr. ing. Dr. arch.

Dr. med. Dr. iur. Dr. oec. Dr. agr. Dr. vet. Dr. pharm. Dr. ing. Dr. arch.

Dr. med. Dr. iur. Dr. oec. Dr. agr. Dr. vet. Dr. pharm. Dr. ing. Dr. arch.

Dr. med. Dr. iur. Dr. oec. Dr. agr. Dr. vet. Dr. pharm. Dr. ing. Dr. arch.

Dr. med. Dr. iur. Dr. oec. Dr. agr. Dr. vet. Dr. pharm. Dr. ing. Dr. arch.

EXERCITATIO THEOLOGICA

PRIMA

De

LUCE INCREATA.
ET CREATA.

THESIS I.

I quid est, quod conducit, quod delectat, Lux illud est: nam & tenebras dispellit, & vitam infundit, & quicquid occultum denudat, Luce nihil magis necessarium, nihil amabilius, nihil suavius, in hanc defigunt oculos Philosophi, mentes convertunt Medici, Spiritum intendunt Theologi, cum & Liber naturæ illius Splendorem offerat, & Scriptura laxum illius ambitum & eminentiam pandat: Non itaque operam ludemus, si quod de Luce & Lumine occurrit, aliquot Dissertationibus exprimamus, & quantum utilitatis etiam in hoc argumento situm sit, pro viribus ostendamus. Domine Deus virtutum sive exercituum converte nos: & ostende, illumina faciem tuam, & salvi erimus!

I I.

Nolumus autem contendere cum Philosophis, de Natura Lucis, ut quidem in ipsorum Scholis hoc argumentum tractatur. Num Lux sit color, quia visum terminat, ut quidem vult Zabarella, an verò Ratio videndi, quia defert species ad oculum? num Substantia, ut statuerunt Empedocles, Democritus, & ex recentioribus Kenelmus Digbey, Gassendus, & Derodon, an verò sit Accidens, quod placuit Thomæ Gianinio Ferrarienti, Curæo, Casmanno, Sennerto, Vossio? num sit in aliquo Prædicamento, ad quod quidam referunt, an verò in nullo, quod quibusdam arrisit, qui illam Classi illi decem Ordinum eximunt? Num Qualitas, ut disputant Goclenius, Jacchæus & alii, an ut Moderni sentiunt

A 2

Car.

Cartesiani Motus quidam, vel Actio, quâ corpora luminosa materiam subtilem quaquaversum, secundum lineas rectas à se propellant? Num indigeat pabulo vel alimento, quæ aliquorum est sententia, an nullo, & sibiipsi sufficiat? num denique sit Affectio Corporis naturalis, & si talis, an generica, ad omnia corpora se porrigens, an specialis, cœlestibus Corporibus propria, omnia inquam hæc relinquimus Philosophis, solliciti tantum de Natura Lucis, & applicatione illius prout in Scriptura nobis præsentatur.

III.

Lux Ebræis אור dicta, unde & Apollo Orus sive Horus, ut quidam volunt, rectè distinguitur in increatam & creatam: neque hæc vox, si Scripturam consulimus, tantum notat id, quod sensus ferit, oculosque nostros afficit; sed etiam illud quod ultrâ materiam progreditur, & spiritualis est substantiæ, imò summum in universâ rerum Naturâ, ut in sequentibus demonstrabitur: commodè itaque primò agitur de illâ Luce, quæ eminentioris est Essentiz, cujus quædam exilis tantum imago illa, quæ radiat in Corporum Universitate, & cottidie influit.

IV.

Deum itaque esse Lucem docet Primò, in terminis, sublimis ille Theologus Johannes brevi illâ & rotundâ sententiâ: *DEUS Lux est* 1. Epist. cap. 1. vers. 5. Secundò, Periphrasis Dei, quam exhibet Jacobus, vocans ipsum Patrem Luminum Epistolæ cap. 1. v. 17. Paulus dicens: *DEUM habitare* $\phi\omega\varsigma\ \alpha\pi\alpha\rho\sigma\tau\alpha\tau\omega\upsilon$ Lucem ineffabilem 1. Timoth. 6. v. 16. cui prælusit David: *DEUM describens amicum Lumine, sicut vestimento*. Psalm. 104. v. 2. Tertio, relativa descriptio Dei. Ita enim Vir entheatus: *Dominus est Lux mea*. Psalm. 27. v. 1. & iterum: *Sol & Scutum Dominus est*. Psalm. 84. vers. 12. cui succinit Esaias sequentibus: *Erit Lux Israelis in ignem*. cap. 10. v. 17. unde etiam illæ petitiones Psalm. 43. v. 3. *Mitte Lucem tuam & Veritatem tuam*, ipsæ ducent me, & Psalm. 67. v. 2. *Illuminet DEUS faciem suam nobiscum*, & consimiles loquendi formulæ.

V.

Adstipulantur Rabbinæ: Ita enim Author libri de Fundamenti lib. 2. cap. 29. *Transfertur Lux ad designandum DEUM benedi-*

nedictum. Esa. 10. xl. 17. Et erit Lux in ignem, & sanctus ejus in flammam. Quia scilicet quemadmodum existentia Lucis negari non potest: neque est corpus, & educit potentiam visivam & colores visibiles è potentia ad actum: tum eâ recreatur animus, neque potest comprehendi ratio colorum, & speculorum, neque suavitas ipsa & dulcedo Lucis ab eo, qui nunquam vidit Luminaria. Imò & ille, qui videt Luminaria vix potest aspicere clarissimam Lucem. Si enim aciem oculorum in eam nimium intendat, hebescet, neque id ipsum videbit, quod videre solebat. Sic extantia DEI negari non potest, neque est corpus, tum educit res è potentia ad actum, & mirifica delectatio percipitur ex eis, quæ de ipso concipiuntur, neque ejusmodi voluptatem capere potest, cui nunquam Lux Intelligentia affulgit; imò & ipsi Sapientissimi, si nimium animum defixerint & intenderint, magnitudine rei mentis suæ aciem perstringi sentient & obtundi &c.

V I.

Ex Patribus adducimus Gregorium Nazianzenum Orat. 40. ita perorantem: DEUS summum & inaccessible Lumen est, quod nec mente percipi, nec verbis explicari potest, naturam omnem ratione præditam illuminans; hoc in intelligibilibus, quod Sol in sensibilibus, hoc se magis contemplandum nobis præbens, quod accuratius animos purgaverimus; eò rursus magis amandum, quod magis contemplati fuerimus; eò denique magis cognoscendum, quod magis amaverimus: se ipse speculans & comprehendens, ac per exigua ad externa diffundens.

V I I.

Dimanavit aliquid de hoc Arcano etiam ad externos. Jamblichus enim de mysteriis Ægyptiorum capite de Providentia, & quomodo Dii sint, ubique tradit per Lucem designari potentiam divinam, scribens: Quemadmodum Luce circumfunduntur ea, quæ illuminantur; sic potentia divina id, quod illius fit particeps, extrinsecus circumspexitur: & sicut Lux non mixta adest aeri (quippe cum nihil in eo relinquatur Lucis, quum semel recesserit, quod illucebat; calore tamen à calefaciente relicto; licet recesserit, quod calefaciebat) sic Lux divina illucet ita, ut non misceatur, & individua in se manens pervadat in omnia omnino. Præterea, Lux quæ videtur eadem tota est continua ubique, ita ut non possit in partes dividi, neque alicubi claudi, neque à fonte separari, eodem prorsus modo totus mundus divi-

fibilis circa unam & indivisibilem divinam Lucem distribuitur. Con-
spirat Zeno, qui DEUM Parentem hujus Universitatis dicit:
κατὰ τὰς δυνάμεις πολλὰς θεωρητικὰς θεωρηματικὰς, secundum
virtutes suas multis appellari dicit nominibus. Δία μὲν γὰρ Φασι, δι'
ὅτι τὰ πάντα: καὶ Ζῆνα καλοῦσι, παρ' ὅσων ὁ Ζῆν αἰτίας ἐστίν, ἡ Δία δὲ Ζῆν
κεχωρήκεν: Ἀθηνᾶν δὲ, καὶ τὴν εἰς αἰθέρα διατάσιν ὁ ἡγεμονικὸν αὐτῆς:
Ἡραν δὲ, καὶ τὴν εἰς αἶθρα καὶ Ἡφαίστον, καὶ τὴν εἰς τὸ περὶ πῦρ καὶ
Ποσειδάωνα, κατὰ τὴν εἰς τὸ ὕδρ' καὶ Δημήτρεα, κατὰ τὴν εἰς γῆν.
θμοίως δὲ καὶ τὰς αἰτίας θεωρητικὰς ἐχόμενα: πῶς ἐκείνη τὸ ἀπείδοσιν.
Dia appellari, quod per ipsum sint omnia: eundem Ζῆνα vocari, quod
vite omnium sit autor: Ἀθηνᾶν autem, quod in aethere discentum sit im-
perium ejus: Ἡραν verò, quod in aëre: Ἡφαίστον, quod in artificiali
igne: Ποσειδάωνα, quod in humore: Δημήτρεα, quod in terrâ. Similiter
& appellationes alias probabili quadam ratione ei inditas esse. adde
Cyrillum lib. 1. contra Julianum, qui ita: Stoici Deum vocant
ignem artificialem, vid. incedentem ad nativitatem mundi. Demo-
critus asserit, Deum esse mentem in igne orbicularis speciei, esseque
animam mundi.

VIII.

Cum autem verus Deus non sit ut Essentia una, ita persona
quoque, sed Pater, Filius & Spiritus S. ideoque etiam Filio hoc
Nomen, prædicatumque tribuitur, Johanne satis clarè Primò, atte-
stante & dicente: Erat Lux vera, que illuminat omnem hominem ve-
nientem in hunc mundum capite 1. v. 9. Secundò, aliis θεοπνεύμασι
consimilibus Nominibus Filium DEI describentibus, quod scilicet sit
Sol Justitiæ, de quo Malach. 4. v. 2. ἀνατολή ἐξ ὄψεως Oriens ex alto
Lucæ 1. v. 78. Stella ex Jacob Numer. 24. v. 17. cui respondet
Stella matutina, de quâ Apoc. 22. v. 16. Denique Prophetis & A-
postolis adhibentibus hanc vocem cum respectu ad nos, nostram-
que miseriam, quo sensu dicitur Esaïæ 9. v. 2. Populus, qui ambu-
labat in tenebris, videt Lucem magnam: habitantibus in regione mor-
tis Lux orta est eis. cap. 49. v. 6. Ecce dedi te in Lucem Gentium,
ut sis Salus mea usque ad extremum terræ, & cap. 42. v. 6. cap. 60.
v. 1. Surge, illuminare Jerusalem: quia venit Lumen tuum & Gloria
Domini super te orta est. adde loca Joh. 3. v. 19. cap. 8. v. 12. cap.
12. v. 35, 36. Actor. 13. v. 47.

IX.

IX.

Ex Rabbinis quidam videntur agnovisse hanc Lucem. Scriptum enim in Beressit Ketana, id est, Expositione Geneseos minori, hoc modo: *Hoc est, quod dictum est, Psalm. 96. Lux seminata est iusto.* Dixit autem Rabbi Abba: *Hæc Lux est Regis Messia, juxta illud Psalm. 36. Quoniam tecum est Fons vita, & in Lumine tuo videbitur Lumen: hoc est Lumen Messia: quod idem ait, quia vidit Deus sanctus & benedictus Messiam, & generationem ejus, servavitque eum sub throno gloria suæ.* Sed an illud intendat hoc effatum, quod quidam volunt, meritò dubitamus.

X.

Ex Patribus luculentius & solidius Primò Athanasius Sermone tertio contra Arianos Tomo I. dicit: *Quia series dicendi nos ad mentionem Sacri Baptismatis adduxit, necessum est ut eâ de re, quemadmodum & sentio, & credo, verba faciamus.* Non enim, quasi non sufficiat Pater, idem unâ connumeratur & Filius, neque id temerè sit, aut fortuitò: Sed quoniam Filius est Verbum Dei, & propria Sapientia, splendorque illius, & cum Eo, utpote cum Patre suo semper existit, idem impossibile est, ut præbente Patre, non præbeat in Filio id ipsum, quod præbet: In Patre enim est Filius, ut splendor in luce. Siquidem Deus non ut impotens; sed ut Pater in suâ Sapientiâ fundavit terram, & suò verbò condidit omnia, & Sacrum Baptisma in Filio confirmat. Ubi enim Pater, ibi & Filius: Ut, ubi lux, ibi splendor. Et ut Pater operatur, ita & Filius, quemadmodum Salvator suismet ipsius verbis indicat: *Quæ video Patrem facientem, ea quoque & Ipse facio.* Eadem ratione, ubi Baptismus datur: *Quem baptizat Pater, baptizat & Filius, & quem Filius baptizat, & in Spiritu Sancto initiatur.* Rursum, sicut Sole lucente, dixeris splendorem illuminare: Una enim eademque hic lux est, quæ neutiquam à Sole dividi aut abscindi potest. Ita rursus, ubi Pater est, vel nominatur, ibi omninò & Filius existit. Nominatur autem Pater in baptisate, necessarium ergò est, & Filium unâ nominari. Eâque de causâ, ubi Christus ad Sanctos promissiones edit, ita locutus est: *Venimus, Ego & Pater, ad eum, & mansionem apud eum (verbi amatorem) faciemus.* Et rursus: *Ut quemadmodum Ego & Tu unum sumus &c.* Una quoque eademque gratia est, quæ in munus venit, & per Filium à Patre in nos confertur, ut Paulus scribit; Gratia vo-

bis

Vis & pax à Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo. Necessum est
 enim, lucem cum splendore esse, & radios videri unà cum luce. Qua-
 propter Judæi quæcum Ariani abnegantes Filium, ne Patrem quidem
 habent. Ariani autem in periculum veniunt, ne amittant integritatem
 mysteriorum, loquor autem de Baptismate. Si enim in Nomine Patris &
 Filii datur perfectitudo, plenaque initiatio: Patrem autem verum illi
 non pronunciant, eò, quod negent aliquid ex ipso existere & simile esse
 illius substantiæ, negant quoque verum Filium, aliumque, ex non enti-
 bus conditum, sibi comminiscens, in Baptismate proferunt. Qui, queso,
 igitur non planè vanum ac inutile fuerit Baptisma, quod ab illis datur,
 quum id non nisi species sit & inane simulacrum, ipsique eà re nihil so-
 lide opis adferant ad pietatem? Non enim in Patre & Filio tribuunt
 baptisma Ariani; sed in CREATORE & CREATURA, in FACTO-
 RE & FACTURA. Sicuti igitur creatura diversum quiddam est à Fi-
 lio: Ita diversum quiddam à vero Baptismate est, quod ab illis existi-
 matur dari, tametsi Nomen Patris & Filii, quia illa in Scripturis vi-
 dent, simulent sese nominare. Non enim, qui simpliciter ait; Domine,
 is est, qui donat legitimum baptisma; sed qui nomen exprimit & fidem
 rectam habet. Ideoque Salvator non quovis modo baptizandum præce-
 pit, sed primùm dixit; Docete, ac deinde, baptizate in nomine Patris,
 & Filii, & Spiritus Sancti, ut ex doctrinà recta fides oriretur, & cum
 fide baptismatis integra initiatio perficeretur. Certè, alia etiam Hæ-
 reses, eaque numero non exigua, nominatenus ritum istum pronunciant;
 sed non rectè sentientes, inutilem possident aquam, quam impartiunt,
 nimirum Numine & religione destitutam, adeò, ut qui ab illis adsher-
 gantur, sordescant potius pravâ religione, quàm redimantur. Et A-
 lexander Secundus Præsul Alexandrinus in literis encyclicis ad Ale-
 xandrum Episcopum Constantinopolitanum, & alios Ecclesiæ
 Catholicæ Antistites, de Ariani fugiendis ita scribit: *Quin etiam in*
eo condita sunt omnia, & quæ in cælis, & quæ in terris, visibilia & in-
visibilia, sive Principatus, sive Potesates, sive Dominationes, sive
Throni. Omnia per ipsum & in ipso condita sunt, & ipse est ante omnia.
Coloss. cap. 1. Quocirca cum illud; Ex nihilo. Seu: Ex his, quæ non
sunt, non sine summo scelere & impietate positum sit, necessariò sequi-
tur; Patrem semper Patrem fuisse. Atque est Pater semper, cum habet
Filium, ob quem vocatur Pater: Et cum sit semper ei Filius, & semper
Pater,

Pater, perfectus, atque in ipso, quod verè bonum est, expletus omnibus suis partibus, qui Filium unigenitum, neque in tempore, neque ex intervallò temporis, neque ex nihilo genuit: Qui igitur fieri potest, ut non sit impium dicere, quodam tempore Sapientiam Dei non fuisse, cum ipsa Proverb. cap. 8. loquatur de se; Ego eram apud illum componens, ego eram, cui adgaudebat. Aut virtutem Dei aliquando non fuisse, aut Verbum Ejus mancum fuisse aliquando, aut alia negare, ex quibus & Filius cognoscitur, & Pater velut notis quibusdam cernitur? Nam cum quis splendorem gloriæ neget esse, tollit simul & primariam Lucem, cujus est splendor. Quod si porro imago Dei non erat semper, liquet, neque illum, cujus imago est, semper fuisse. Quin etiam, cum dicitur, Formam substantiæ Dei non esse, tollitur unà etiam ille, qui omnino ab eâ figuratur. Unde licet perspicere, Servatoris nostri proprietatem, quâ Filius est, nihil cum aliorum filiorum proprietate haberi commune. Nam quemadmodum inexplicabilis Ejus substantia, propter eximiam & singularem Ipsius excellentiam, ostenditur rebus prestare omnibus, quibus ipse essentiam tribuerit: Sicque & ejus Filialitas, quæ est Paternæ divinitatis secundum naturam, ineffabili quadam præstantiâ antecellit filialitati eorum, qui per ipsum adoptantur in filios. Nam ille cum sit in omnibus cumulatè perfectus, & nullius rei indigens, est naturâ planè immutabili: Hi autem, cum in utramque partem converti possint, illius egent auxiliò. Qui enim fieri potest, ut Dei Sapientiâ efficiatur perfectior, aut ipsa Veritas aliquid sibi assumat, quod omnino habet, aut Verbum Dei eodem modò? Aut quomodo ipsa Vita, Lux vera præstabilior fiat? Quod si ita se habet, quantò magis repugnat naturæ, ut sapientia stultitiæ aliquando capax sit, aut potentia Dei implicetur imbecillitate, aut obscuretur temeritate ratio, aut tenebræ denique cum verâ luce commisceantur? Præsertim cum & Apostolus simili causâ adductus, 2. Corinth. cap. 6. dicat; Quæ societas Luci ad tenebras, aut quæ conventio Christo cum Belial? Et Salomon Proverb. cap. 30. quoque, quod fieri nequit, ut vel cogitatione comprehendantur viæ serpentis super petram, quæ est; Ut Paulus censet, Christus. Qui autem ejus creature, ut homines & Angeli, benedictionem accipere, ut indies proficerent, & virtutibus, mandatisque, in lege præscriptis, excolti, exercitatique, non in vitia delaberentur, ad eum planè finem, ut Dominus noster Jesus Christus, qui est Patris naturâ Filius, ab omnibus adoraretur?

raretur? Quin etiam idem ipsi, Spiritu Servitutis depositi, abjecti-
que, & Spiritu adoptionis filiorum, ex rectè præclarèque factis, & ex
progressione in virtute assumpti beneficii Christi, qui est naturæ Dei
Filius, affecti fiunt filii adoptivi. Quod verò ad ingenuam, propriam,
naturalem & eximiam Ejus filiationem attinet, Paulus Apostolus ex-
planat Rom. c. 8. 9. de Deo loquens his verbis: Qui proprio Filio non
pepercit, sed pro nobis videlicet, non naturæ filiis, ipsum tradidit.
Nam qui ab aliis filiis, qui non sunt proprii, distingueretur, eum pro-
prium Filium nominavit. Porro in Evangelio Matth. cap. 3. sic scri-
ptum legimus: Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi beneplacuit.
Itemque in Psalmis Psalm. 2. Servator ait de se; Dominus dixit ad me,
Filius meus es tu. In quâ sententiâ & suam ipsius demonstrat ingenui-
tatem, & alios quosdam præter se sui Patris filios esse non ingenuos.
Quid queso illud: Ex uterò ante luciferum genui te? Psalm. 110. An-
non perspicue ostendit, naturalem, quæ in Filio est, paternæ generatio-
nis proprietatem, quam non studio in moribus pie instituendis, non in
virtute excolendâ progressione, sed propriâ naturæ vi est consecutus?
Proinde Unigenitus Patris Filius hanc proprietatem, qua Filius est,
firmam, & immutabilem tenet: At adoptio filiorum, quæ in hominibus
rationis participibus est, quæque non naturæ ipsis, sed probitate morum
ex Dei beneficio tributa sit, ex Sacra Scripturâ mutabilis ostenditur.
Nam Gen. cap. 6. videntes, inquit, Filii Dei filios hominum acceperunt
sibi uxores. Et quæ sequuntur. At rursus; Filios genui & exaltavi,
ipsi autem spreverunt me, Deum per Esaiam Prophetam dixisse cogno-
vimus. Tertio, Chrysostomus, scribens: Ubi sunt, qui non dicunt eum
verum Deum? hic enim Lux vera dicitur, sed si illuminat omnem ho-
minem venientem in hunc mundum, qualiter tot sine Lumine perman-
serunt? non enim omnes cognoverunt Christi culturam. Illuminat igitur
omnem hominem, quantum ad eum pertinet: Si autem quidam mentis
oculos claudentes noluerunt recipere Lucis hujus radios, non à Lucis
naturâ obtenebratio est eis, sed à malitiâ eorum, qui voluntariè se pri-
vant gratiæ donò, nam gratia quidem ad omnes effusa est, qui verò no-
lunt donò hoc frui, sibi ipsis hanc imputent cæcitatem.

X I.

Denique Plotinus Enneade 5. lib. 9. cap. 5. non ineleganter
differit sequentem in modum: Τὸ δὲ ἢ καλὲ ἄνθρωπος, καὶ πάντων καλῶν

εἷς ἐν φωτὶ καθαρῷ, καὶ αὐτῇ καθαρᾷ κειμένη, καὶ τὴν τῶν ὄντων πε-
 λαθόντων φύσιν, ἧ καὶ ὁ καλὸς ἔστι κόσμος, σκια καὶ εἰκὼν, καὶ ἐν
 πάτῃ ἀγλῶσθα κειμένη, ὅπ μὴδὲν ἀνόητον, μὴδὲ σκοτεινόν, μὴδ' αἰμετερον
 ἐν αὐτᾷ ζῶντων ζῶων μακαριαν. θαυμάσιον μὲν ἂν ἔξοι τὴν ἰδόντα, καὶ τῷ-
 τον, καὶ ὡς χεὶ εἰς αὐτὸν εἰδόντα, καὶ αὐτῇ γυμναζόμενον ἕνα ὡς δὴ ὁ ἀναβλέ-
 ψας εἰς τὸν ἔσχατον, καὶ τὸ πᾶσιν φέγγον ἰδὼν, τὸν πεινισμὸν ἐνθυ-
 μῆται, καὶ ζητεῖ: Οὕτω χεὶ καὶ τὸν νοητὸν κόσμον ὃς ἐθεάσατο, καὶ ἐκείδε
 καὶ ἐθαύμασε, τὸν κἀκεῖνος ποιητὴν πῶς ἄρα ὁ ποιῆτον ἐσπορήσας ζητεῖν, ἡ
 πᾶς, ἡ πᾶς, ὁ ποιῆτον παῖδα γυνήσας, νῦν κόσμον καλόν, καὶ παρ' αὐτῇ γυμ-
 νόμενον κόσμον; πάντως τοι ἔτε νῦν σκάνει, ἔτε κέρει, ἀλλὰ καὶ πρὸς νῦν
 καὶ κέρει, μᾶλλον αὐτὸν, νῦν καὶ κέρει, δεκτέοντα καὶ κεκέρεσται, καὶ
 νενοημέναι· ἂν πλῆστον μὲν ἔστι ἀνένδεος, καὶ ἔτι νοεῖν ἔδδεν δεομένης πλῆ-
 ρωσιν ἧ ἀληθινήν καὶ νόησιν ἔχει, ὅπ πρῶτως ἔχει, τὸ δὲ πρὸ αὐτῶν, ἔτε
 δείτῃ, ἔτε ἔχει: ἡ οὐκ ἂν τὸ ἀγαθὸν ἦν. *Intellectus sanè pulcher est,*
omniumque pulcherrimus in lumine puro, splendoreque simili constitutus,
entiumque naturam in se comprehendens: cujus quidem noster hic mun-
us pulcher, umbra est & imago: ille verò superior mundus in omni cla-
ritate positus est, ubi nihil in intellectu vacans, nihil tenebrosum, nihil
immoderatum, sed in seipso beatam agit vitam. Quem si quis aspexerit,
protinus obtusecet: praesertim, si quatenus oportet, illi seipsum
infinuet, jurisque illius evadat. Nempe, quemadmodum qui cælum di-
ligentius suspicit, stellarumque splendorem impensius contuetur, protin-
us auctorem mundi cogitat, atque perquirir: sic oportet & eum, qui
mundum intelligibilem intuetur, cernit, admiratur, efflorem ejus di-
ligenter inquirere: quisnam ille sit, qui talem mundum intelligibilem
genuit: vel ubi, vel quomodo talem genuit Filium, Intellectum Puerum
purum atque formosum, filium, inquam, à Patre genitum. Jam verò Pa-
ter ille summus, neque Intellectus est, neque Filius aut Puer, sed Intel-
lectu Pueròque superior: nam post ipsum Intellectus & puer, alimonid
& intelligentiâ indigens: qui & proximus est ei, quod nullâ re indiget,
neque intelligentiâ eget, Plenitudinem verò & intelligentiam veram
Filius habet, quoniam habet primò. Quod verò superius est, neque in-
diget, neque habet: alioquin ipsum non esset Bonum. Mox genera-
tionis modum tradit, sub initium videlicet capitis sequentis, quod
ita orditur: Εἰκόνα δὲ σκῆνῃς λέγομεν εἶναι τὸν νῦν. δὲ γὰρ σαφέστερον
λέγειν. πρῶτον μὲν, ὅπ δὲ πᾶς εἶναι σκῆνῃς τὸ γυμναζόμενον, καὶ ἐσπορᾷζειν

πῶς αὐτῷ, καὶ εἶναι ὁμοιότητά πρὸς αὐτὸ, ὥστε καὶ τὸ Φῶς ὁ ἡλὶς, αὐτὸ ὡς ἐκεῖνο. πῶς ἐν τῷ φανερῷ; ἢ ὅτι τῇ ὁμοιοφῳ πρὸς αὐτὸ ἐῶρε. ἢ ὅτι ὁμοιότης αὐτῷ, ὡς. Imaginem verò illius esse dicimus intellectum. Oportet enim apertim explicare. Primum quidem oportere id genitum esse, servareque multa in se genitoris, similitudinemque talem ad ipsum habere, qualem lumen habet ad solem: genitorem verò illum non esse mentem. Quomodo igitur gignit mentem? quia videlicet genitum conversatione quadam ad genitorem inspicit: hæc autem ipsa visio est Intellectus.

XII.

Spiritum S. Lucem esse, non tantum ex eo constare potest, quia est ejusdem cum Patre, & Filio Essentia, sed etiam quia depingitur in Scriptura, Primum, nobis tanquam Fluvius igneus & rapidus, qui egreditur à facie antiqui dierum Dan. 7. v. 10. Secundò, Baptismus illius vocatur, Baptismus Ignis, Matth. 3. v. 11. dicente Johanne: Ego quidem baptizo vos in aqua in penitentiam, qui autem post me venturus est, fortior me est, cujus non sum dignus calceamenta portare: ipse vos baptizabit in Spiritu S. & igni. Denique Tertio, quia symbolum hoc elegit in descensu super Apostolos teste Luca, qui, cap. 2. v. 1. 2. & 3. hæc prodit: Et cum complerentur dies Pentecostes, erant omnes pariter in eodem loco. & factus est repente de cælo sonus, tanquam advenientis Spiritus vehementis & replevit totam domum, ubi erant sedentes. & apparuerunt illis dispersitæ linguæ, tanquam ignis, seditque supra singulos eorum, & repleti sunt omnes Spiritu S. & cœperunt loqui variis linguis, prout Spiritus S. dabat eloqui illis. Vide insignem locum Eph 5. v. S. 9.

XIII.

Nec malè ex Patribus Gregorius Nazianzenus ait: Orat. 40. Lumen porro hoc dico, quod in Patre, & Filio, & Spiritu S. consideratur, quorum opulencia natura identitas est, atque una eademque splendoris profusio.

XIV.

Illud Historie quoque produnt, Peruanos mense Decembri, quò annum ordiuntur, festum diem celebrasse Capatacayme vocatum, quò sacra faciunt tribus Solis statuis, quarum primam Apointi, alteram Churiinti, tertiam Intiaquacqui nominant, id est,

est, Solem Patrem, Solem Filium, & Solem Fratrem, nec non Chuquisacæ ab Indis coli effigiem, cui nomen Targatanga, qui scilicet in tribus Unus, & in Uno trinus, de quo *Hugo Linschottanus* in *Historia Indiarum occidentalis*, adde, quod *Philippus Cluverius* in *Germaniâ antiquâ*, cum Cæsar referat veteres Germanos Deorum numero tantum Solem, Vulcanum, atque Lunam duxisse, reliquis nê famâ quidem acceptis, conjiciat, unum Deum, sive unam Lucem in tribus personis coluisse, de quo tamen quid sentiendum in Confectu aperiemus. Audiamus *Malvendam*, qui ita scribit: In *Provincia Chiapâ*, nobiliores & primores ejus gentis, antiquâ quâdam traditione & doctrinâ, veluti per manus à majoribus acceptâ imbutos multa, maximaque Christianæ religionis mysteria, & cognovisse, & palam profiteri solitos. Nam Sacrosantam Trinitatem, Filii Dei Incarnationem, Nativitatem ex Virgine, Passionem, Resurrectionem, Ascensionem baud obscure asseruisse. Patrem enim ab iis appellatum Icona, Græco vocabulo, quod Imaginem significat, Filium, Bacab, Spiritum Sanctum verò ESTRUACH, Hebraicâ voce pro HARUACH. Porro Filium dicebant natum ex Virgine quâdam integerrimâ, quæ etiam partu edito, virgo permanserit: Virgini autem fuisse Chibirias: matrem verò Virginis appellatam Ischen. At, Filium illum hominem factum, flagellatum, spinarum ferto coronatum, crucifixum, mortuum, fuisse: tertiâ inde die vivum surrexisse, in cælos conscendisse: ac Spiritum suum in Discipulos misisse. Hæc omnia Chiapenses jam olim credidisse, *Salazarius* prodit.

X V.

Confirmat sententiam nostram Oppositio. Deo enim opponuntur Primò, *Tenebræ ignorantie & erroris*, de quibus *Jobi* 37. v. 19. *Ecclesiastis* 2. v. 13. *Esaie* 5. v. 20. cap. 9. v. 2. c. 6. v. 2. & 3. Secundò, *Tenebræ infidelitatis, malitiæ & peccatorum*, de quibus *Psalms* 82. v. 5. *Proverb.* 2. v. 13. *Johan.* 1. v. 5. cap. 3. v. 19. *Actor.* 26. v. 18. *Rom.* 13. v. 12. 2. *Cor.* 6. v. 14. *Ephes.* 4. v. 17. 18. 19. c. 5. v. 8. 11. 1. *Joh.* 2. v. 9. & 11. Denique, *Tenebræ inferni*, de quibus *Matth.* 8. v. 12. cap. 22. v. 13. cap. 25. v. 30. 2. *Petr.* 2. v. 4. *Judæ* v. 6. Ipse Diabolus in *Scripturâ* cum omni exercitu suo, dicitur, *Potestas Tenebrarum* *Lucæ* 22. v. 53. *Eph.* 6. v. 12. *Coloss.* 1. v. 13. unde etiam, 1. *Joh.* 1. non tantum, DEUS

Lux esse dicitur, sed & additur: Καὶ ὁλὴ ἐν αὐτῇ οὐκ ἔστιν ἰδέσθαι, & Tenebrae in eo non sunt ullae.

XVI.

Singulares hic verò sunt Judæorum Magistri, sed non absque Errore. R. enim Ezechias à Rabbi Eliezere quærens: *Quot Lucēs factæ sint, antequam mundus crearetur, respondit septem: Lux Legis; Lux Pœnitentiæ; Lux Horti Eden; Lux Gehenna; Lux Solii Gloriæ; Lux Domus sanctæ; Lux nominis Messie.* Lux quidem Legis, ut scriptum est Proverb. 8. v. 22. Dominus possedit me in initio viarum suarum, antequam quidquam faceret à principio. Lux pœnitentiæ, Psalm. 90. v. 2. & 3. antequam montes fierent, aut formaretur terra & orbis, à sæculo & usque in sæculum, Tu es Deus, qui convertis hominem, usque dum sit contritus; & dicis, convertimini filii Adam. Lux horti Eden, Gen. 2. v. 8. Plantaverat autem Deus Dominus hortum Eden à principio. Lux gehenna, Esa. 30. v. 33. Preparata est enim jam ante Tophet, à Rege preparata Sc. Lux solii gloriæ, Psalm. 93. v. 2. Paratum est solium tuum ab eterno. Lux domus sanctæ, Jerem. 17. v. 12. Solium gloriæ, altitudinis à principio locus sanctificationis nostræ. Lux nominis Messie, Psalm. 72. v. 17. Sit nomen ejus in sæculum, ante Solem magnificetur nomen ejus.

XVII.

Singularis ex Pontificiis Doctoribus quoque Augustinus Steuchus, Episcopus Eugubinus, qui in Cosmopœcia inter alia paradoxæ, hoc quoque promittit & prodit: Cælum empyreum esse quipiam æternum, & Increatum, hoc est, esse Lucem & Claritatem quandam manantem ex Dei essentiâ, in quâ Deus est, & ad cujus participationem, atque fruitionem tam boni angeli, quam viri justî admittantur. Hæc enim, inquit, est illa æterna Lux & Claritas Dei, quæ in Scripturâ toties justis hominibus pro mercede laborum promittitur, de quâ intelligendum putat illud, quod de Deo in Psalmo 104. David canit: *Amicus Lumine sicut vestimento:* & illud Pauli: *Qui Lucem habitat inaccessibilem:* & illud Domini apud Johannem: *Clarifica me tu Pater claritate, quam habui, priusquam mundus fieret apud te.* Hujus Lucis Specimen quoddam datum est, in transfiguratione Domini nostri, & in Rubo Moïsis, & in ejus vultu ex colloquio, & consuetudine cum Deo habitâ, suprâ humanum obtutum resplendente. Hanc opi-

opinionem confirmat Eugubinus, testimonio Basilii, qui Homiliâ secundâ super Genesin, inquit: *Arbitrari se ante molitionem hujus mundi corporei fuisse Lucem, & Claritatem quandam inenarrabilem, in quâ versabantur Angeli, & quæ justis hominibus in divinâ Scripturâ crebrò promittitur* Existimat hoc etiam vidisse Homerum quasi per nebulam, cum *Sedem & Domicilium Deorum appellavit Olympum, hoc est totum splendentem, atque collucentem.*

XVIII.

Paria docet Conradus Vorstius Antapod. 1. pag. 127. 128. scribens: *Quid tandem absurdi est, præter Creatorem, aliquid esse Increatum? Nempe immensum illud spaciū, quod divina Majestas, quam certè alicubi esse necesse est, ab æterno pro natura suæ modo, ac conditione occupavit? Ac deinceps ab æterno occupabit. Impiè prorsus. Cur enim Deus egeat spaciò Increatò in quo sit, spaciū ipsum non egeat alio loco? Spaciū immensitas esse potest in seipsâ, divina infinitudo non potest?*

XIX.

Ex Photinianis denique Hieronymus à Moskorzow Moscorovius, Smiglecio opponenti Spiritum S. describi in Scripturis, ut *Increatum & æternum, & proinde Deum esse cum omne Ens Increatum & æternum sit Deus, instantiæ loco reposuit, Lucem illam inaccessam, quam habitare Deus dicatur, & quæ ipse Deus non sit, Deo tamen coæterna, cumque Smiglecio ipsum accusarit crassitiei, respondit: At, Apostolus homo divinus disertissimè testatur, Deum inaccessam Lucem habitare. Ergò: Crassus Ego, qui divinæ revelationi assensum præbeo? an Divinæ Revelationi præstant hominum commenta? Sed me oppugnat rationibus. At quibus? prima est, quasi Deus pro loco Luce egeat. at si quod ea re ab Apostolo divinitus patefactum est à me refertur, num hinc Deum Lucis egere pro locò, colligi potest? non eget quidem pro locò, Luce Deus; sed Nobilissimum & Perfectissimum ac Summum Ens, non carere Majestate sibi convenienti, & Apostolus testatur, dum Lucem inaccessam inhabitare Deum tradit; & Ratio suadere videtur. Secunda est, quod Deus ipse potius sit Lux illa inaccessibilis. At Apostolus ait; Deum Lucem inaccessam inhabitare: Inhabitans verò, Lucem inaccessam, non est ipsa Lux inaccessa; nisi hæc contra omnem rationem confusa velit Smiglecio. Nam quod à Johanne docet ipsum Deum esse Lu-*

sem;

tem; primum Johannes non dicit: Deum esse illam Lucem inaccessam, quam Deum inhabitare, Paulus nobis patefecit. Quamobrem locus Johannis nihil ad rem Smiglecii facit. Deinde, quò sensu in locò Johannis dicatur, Deus Lux, ex ipso Johanne patet. Sic enim Johannes: Deus Lux est, & Tenebræ in eo non sunt ullæ. Si dixerimus, quoniam societatem cum illo habemus, & in tenebris ambulamus, mentimur, & non facimus veritatem, si autem in Luce ambulamus, sicut ipse est in Luce, societatem habemus ad invicem. Unde patet: in Luce esse, in Luce ambulare, dum de nobis dicitur, apud Johannem, nihil aliud esse, quam justè & sanctè agere; ita dum de Deo dicitur, apud eundem; Deum esse Lucem, & in Luce esse; nihil aliud designari, quam Deum sanctum & justum esse, & ad ejus societatem non aliter nobis aditum patere, nisi depositis omnibus Tenebris, id est, relictâ omni pravitate, justè & sanctè vixerimus. Quanquam & Deus Lux dici potest, quemadmodum Christus Lux dicitur, quod illuminet omnem hominem; quod etiam animadversum & Origeni, Scriptori vetustissimo nec non doctissimo. Lux, inquit, Deus nominatur, translatione sumptâ à Luce corporeâ, ad invisibilem & incorpoream Lucem, propter vim illuminandi oculos intelligibiles. At quid ex hic Metaphoris eliciet Smiglecus? certè ne id quidem, Deum esse per naturam Lucem. Atque ut id evincat, non tamen obtinebit, Deum qui Lux sit, propterea Lucem inaccessam non habitare. Quid enim id prohibet? Certè hic nulla dari potest, aut ostendi contradictio, nullum inconveniens, at ego si verba urgerem; etiam ex verbis ipsius Johannis, non tamen, ex eorum sententiâ, Deum esse in Luce evincerem. Sed pergit Smiglecus. Dicitur autem Deus nostro loquendi more, in Luce habitare, quia ipse Lux sit inaccessibilis, quam nemo hominum vidit, sed nec videre potest. At primum erat docendum id nullò modò fieri posse, ut locus Apostoli, uti verba sonant, intelligeretur; tàm demùm, quid sibi velint ea, quæ Apostolus scripsit, explicandum. Porro explicatio Smiglecii eò ipsò non admittenda videtur, quod nullò modò verbis Apostoli congruat; Apostolus enim ait; Deum Lucem inaccessam inhabitare; Smiglecus Deum Lucem hanc inaccessam vocat. Pergit. Si Lux est extra Deum, quero, num quid Deo minus, an æquale. Si minus, non erit increata. Si par & æqualis, erit Deus; Nihil enim æquale Deo, quod non sit Deus, habitare Deus dicitur Lucem inaccessam Deus. Ergò; Intrâ ipsam Dei Essentiam Lux illa

non

non erit. Nec enim inhabitans cum eo, quod inhabitat, reipsa idem est. Porro, minorem non esse Deo Lucem illam hinc patet, quod à Deo habitari non posset, si minor esset. Aequalis si concedatur, non sequitur, eam esse Deum. Nec enim ea aequalitas omnimoda est. Nam si aequalitas omnimoda daretur in re quapiam, res illa esset Deus; quippe Deo Uni per omnia aequalis. At quemadmodum Deum alium existere præter Christi Patrem adducere prorsus est; ita omnimodam in re aliquâ illi Deo dari aequalitatem. Porro ex aequalitate quâdam cum Deo nihil aliud sequitur, quam rem illam ex parte Deo æqualem esse. Credentes erunt æquales olim Deo ratione immortalitatis & vite nullum finem habituræ; sunt nunc Angeli boni. Num propterea vel hi nunc Deus, vel illi futuri? Pergit Smiglecus: denique, in cœlesti illâ Hierusalem, in quâ Deus conspicitur, describit S. Johannes in Apoc. 21. vers. 23. nullam aliam Lucem conspici præter Deum; & civitas, inquit, non eget Sole, vel Lunâ, ut luceant in eâ. Nam Claritas Dei illuminabit eam, & Lucerna ejus est Agnus. Certè si in illâ civitate cœlesti Deus videtur, multò magis Lux illa, si esset, videretur. Neque enim magis invisibilis, & inaccessibleis, quàm Deus. Sed facebant hæc Vappa, fumidi capitis figmenta. At Smigleci, visio hæc Johannis, futura Hierosolymæ statum, id est, piorum conditionem describit, quæ inter cætera ex eo laudatur, quod nec Sole, nec Lunâ sit opus habitura civitas illa; quippe, quam illuminaturus sit. At nos hic non de statu piorum, sed de Domini ipsius Majestate & Luce inaccessiblei, quam inhabitat perpetuè, querimus. Nec verò ex eò, quod illuminaturus sit Deus civitatem illam futuram, sequitur nullam aliam Lucem illuc vel visam, vel conspectam ei præter Deum, cum addat Johannes Lucernam illius etiam Agnum fore; ac nè id quidem, Lucem illam inaccessiblei Deum non habitare. Nec enim tum aliud eâ visione representari Deus Johanni voluit, nisi, quæ piorum felicitas esset futura. Sed cum faceßere Dn. D. Vappa, (aut loquitur adjektivè, an satis latine ipse viderit) fumidi capitis figmenta, auctoritati tantæ concedendum est.

XX.

Judæorum Commentum sapit ingenium hominis infatuati. Nam, Primò, in ipsis terminis est contradictio: Queritur enim, quot lucès factæ antequam mundus crearetur, at nihil est factum antequam mundus crearetur, ut ipse Moses aperte docet, æternitatem

C

de.

describens, atque dicens: *Præquam montes fierent, & Terra formaretur & Orbis, & ab æterno usque in æternum tu es Deus.* Psalm. 90. v. 2. in quæ verba non malè Simeon de Muis Aurelianensis: *dicturus de humana vitæ brevitate, præ æternitatem Dei breviter attingit, ut ex collatione, quàm fragilis sit humana vita magis appareat.* Tu quidem, inquit, ô Deus, es æternus & immortalis: Tu es antequam Montes existerent, imò & ipsa Terra, ex quâ Montes sunt: Tu ab omni æternitate, & usque in omnem æternitatem Deus potens & fortis: si itaque quicquid ante Montes & Terram æternum; adeoque ipse Deus, quomodo prudenter quæri potest, quot lucēs factæ sint, antequam Mundus crearetur, cùm in terminis hæc se perimant creatum esse, & æternum esse; si omnis Lux hujus Universi pertinet ad Universum, & creata est primo die, quomodo potest quæri, quot Lucēs sint ante mundum conditum, ante diem primum productæ? Pertinere autem Lucem ad hunc Mundum, esse illam productam primo die, Moses testatur: Genes. 1. v. 2. agnoscunt ipsi Rabbini, quanquam variant in naturâ illius Lucis explicandâ, quibusdam cum Bahye censentibus fuisse *Lucem Solarem*, quibusdam cum Eliezro *Ignem Elementarem*, quibusdam cum Abravanele, *Luminare per aerem extensum*. Si denique, Mundus est τὸ πᾶν, quomodo Lucēs extra & ante ipsum creatas esse commodè disquiritur? *Secundò* omnis illa Multiplicatio Luminum superstruitur depravato sensui Recusatorum, quò dicta Scripturæ contaminant. Sanè, *Lux Legis*, non fuit ante Mundum, multò minus facta est ante illum, cùm involvat symbolum, dicatque Revelationem, nec probatur antefecularis ex dicto Proverb. 8. v. 22. quia ibi non de Lege, sed de Sapientia hypostatica Filio Dei sermo est. *Lux pœnitentiæ*, præsupponit lapsum hominis, adeoque ipsum hominem creatum, nec probatur ex dicto Psalm. 90. allegatò, tùm quia descriptio æternitatis divinæ habetur in versu secundo, de aliò autem agit versus tertius, tùm, quia in textu nihil habetur de Pœnitentiâ, multò minus de Luce illius; tùm, quia versiculo tertio quidem dicitur: *Reverti facis hominem usque ad contritionem, & dicis, revertimini filii hominum*, sed de contritione pœnitentiali non est sermo Moysi, sed de contritione virium naturalium, ex quâ redit in pulverem, unde effectus est à Deo: sanè ipsi Rabbini, Rasi, Joseph Kimchi & Kabucnaki

bucnaki exponunt ita: *Tu homini infers plagas, atque ita interdum eum castigas, ut ad virium debilitatem, ac mortis vicinitatem deveniat, quanquam addant ejusmodi pœnis & castigationibus, sic tanquam Interpretibus ac Legatis, eum veluti admones, ut resipiscat, perinde ac si diceres, convertimini filii hominum à viis vestris malis. Lux Horti Eden, est figmentum, & nonnisi per pseudhermeniam existentia antefecularis probari intenditur. Phrasis enim מִקְדֶּם Mikkedem non rectè vertitur à Principio, sed ab Oriente, quod observarunt etiam LXX Interpretes, qui reddiderunt: τὰς ἀνατολάς, & si admitteretur Versio, nihil tamen concluderetur: nam etiam id, quod à principiò factum est, ante Universum non extitit, ut patet de Cœlò & Terrâ Gen. 1. vs. 1. *Lux Gehenne*, est Monstrum Lumine cassum, nec ullo modo ex loco Esaia 30. deduci potest. Nam non dicitur Tophet præparata à Rege sed *præparata Regi* Sanheribo scil. Assyrio, nec, si præparata diceretur à Rege, necessariò per illum Deus intelligendus: sunt enim Interpretes, qui de Ezechia accipiunt, qui nihil præparare potuit ante mundum, atque hanc paraphrasin adornant. Jamdudum est, quod Rex Ezechias vallem Tophet extra Hierosolymam vacuam fecerit ab omni cultu idolorum, ut locus esset, qui tot millia Assyriorum mortuorum contineret, non quidem ex proposito, sed quoad felicitatem Eventûs, nec præparatio aut constitutio antefecularis hic indicatur, ut non dicamus quamplures ex Interpretibus vocem Tophet, de excidio, vel communi Assyriorum sepulchrò accipere. Concedamus autem sensum loci hujus esse *ab beri*, id est, *ab initio Mundi*, vel *ab eternò præparata est Tophet Regi* & omnibus impiis, satisque dilatata à Domino, nec nutrimentum deest. *Flatus iræ Domini, sicut torrens sulphuris succendit eosdem, ut æternum ardeant.* Nondum tamen probatum erit creatum fuisse infernum, vel Lucem Gehennæ, antequam mundus à Deo produceretur. *Lux Solii Gloriæ*, non stabilitur ex Psalm. 93. quasi scil. esset Lux facta, antequam mundus conderetur, tùm, quia per *Solum* illud intelligitur Regimen Dei & Dominium, quod relationem dicit ad res subjectas, & consequenter creaturas præsupponit, tùm, quia dicitur non quod ille Thronus ante mundum conditum sit paratus, sed quod *firmatus* sit, adeoque non ita variabilis*

& labilis, ut Throni Regum, & Principum mundanorum; tūc quia, si solium paratum est ab æterno, non erit factum in intermedio spatio, sed nec factum, nec ante Mundum productum, sed planè æternum, utpote Æterni, ut reliqua hujus versiculi docent. *Lux Domus sanctæ*, non conducit Rabino ad suum Institutum, quia, aut per *Solium Gloriæ* altitudinis intelligitur Templum Hierosolymitanum cultui sacro destinatum, & oppositum Lucis atque Excelsis, aut ipsum Cælum, vel Sedes Majestatis divinæ. Si prius: conditum est illud non ante Mundum, sed tempore Solomonis extructum, si posterius: non erit illa res producta, multò minus ante Mundum conditum, vel extra æternitatem. *Lux* denique *Nominis Messia*, non est tam exilis, ut putat Rabbi, quasi scil. referenda inter res factas. Præterea verba, quæ adducit ex Psalm. 72. fontem non exactè referunt, cum alii reddiderint: *Erit nomen ejus in seculum; ante Solem sobolescet nomen ejus; & benedicent se in ipso: Omnes gentes Beatum dicent eum.* Denique, quid de hoc dicto sit censendum, Nostri exposuerunt hunc in modum commentantes: *Messiam liberos habiturum nomenque suum propagaturum quoad usque Sol erit. Conservaturum perpetuò Ecclesiam suam usque ad consummationem seculi, in qua sobolescet, & filios generabit spiritualiter, qui nomen suum colant & venerentur, sibi que verâ fide & sincerâ pietate adhaerescant.* Tertiò absurdè dicitur septem Lucas esse factas, antequam mundus crearetur: aut enim hoc intelligitur secundum Esse objectivum, aut secundum Esse reale, si prius: non tantum *ἀνέως* dicuntur illæ factæ, cum Esse objectivum, suum Esse habeat citra facturam, sed etiam hâc ratione longè plura Entia & Lucas dicendæ essent factæ ante Mundum conditum imò omnia, quia omnia suum Esse objectivum habuerunt in Deo ante seculum, nec commodè dicuntur factæ ante Mundum, quasi scil. in spatio intermediò essent productæ, sed ita habuerunt objectum Esse propriè ab æterno, & quamprimùm concipitur Intellectus in Deo, non potuerunt illum subterfugere, sed idealiter præsentia illi fuerunt, si posterius: manifestè illud absurdum, & falsum esseprehenditur ex antea disputatis.

X X I.

Præter has Lucas alias insuper producit Menasse Ben Israel, quæ

quas ad Increatam, nûm Creatam referas, dubites. Problemate enim decimo sexto, in quo disquirir, quo die animæ humanæ sint conditæ, hæc habet: Dico, primam Lucem fuisse decem superiores Lucēs, quas Cabalistsæ vocant Sephirot, & eas in mundo, quem nominant **עולמות** emanationis collocant. Problemate verò vigesimo septimo ita differit: Fortassis istæ Sephirot, sive Lucēs sunt ipsæ Idææ Platonis, ad quas omnes res reducuntur; quæque sunt ipsæ rerum perfectiones, uti Iustitia, Bonitas &c. Andreas Bellunenſis in Commentariis suis in librum Definitionum Avicennæ, inquit: Avicennam statuere scientiam, potentiam & iustitiam Dei eadem prorsus esse cum Essentiâ divinâ. Verùm Mahumetani, præcipuè Damasceni ajunt, potentiam Dei esse aliquid Essentiæ superadditum, quod est extra ipsam Dei Essentiam. Eòdem modò etiam philosophantur, de Sapientiâ & Iustitiâ Dei, aliisque attributis, quæ Deo conveniunt, cum aliquâ relationis & connotatione respectûs. Attributa, quæ Deo conveniunt, novem esse volunt. & eapropter Avicenna à Mahumetanis, Damascenis judicatus est hæreticus. In hoc equidem Sapientes Damasceni nobiscum conveniunt: Nam dicimus illas Sephirot seu divinas perfectiones, aliud quid esse, quam Essentiam Dei; neque etiam dicimus illas esse distinctas creaturas; sed tantum emanationes quasdam Essentiæ conjunctas, perindè uti radii solares cum Sole, flamma cum prunis ardentibus: aut uti Plato ait, ultimum lineæ punctum cum lineâ conjunctum est.

X XII.

En Spiritum vertiginis? dicit Menasseh: Illas Sephirot esse primò die creatas, comprehendi sub Nomine Lucis quinquies designatæ, esse inter Lucēs spirituales productas primam, & unâ asserit illas Sephirot aliud quidem esse, quàm Essentiam divinam, nec tamen esse distinctas creaturas, sunt itaque creaturæ, & non sunt. Spiritum secundò caliginis: Fortassis istæ Sephirot, sive Lucēs, sunt ipsæ Idææ Platonis, ad quas omnes res reducuntur. At Idææ Platonis non sunt aliquid factum, sed sempiternum quid. In Timæo enim Ideam asserit carere generatione, Mundi fabrum esse, & αἰδιον ὡς ἰδέσθαι, æternum Exemplar, addit rationem, quia nullus artifex Ideam fabricet ipsam, concluditque: si id quod est (scil. Ideam) non facit, haud sanè quod verè est, facit, sed tale aliquid, quale id quod verè est, Idea scil. non tamen ipsum, quod est, revera, id est, Ideam. Spiritum denique tertio, mahumeticæ fuliginis.

lignis. Statuunt illi, teste Menasseh, potentiam Dei esse aliquid *Essentia* superadditum, quod est extra ipsam Dei *Essentiam*, ipse vero asserit illas *Sephirot* seu divinas perfectiones etiam aliud quid esse quam *Essentiam* Dei, adeoque sapientes *Damaschenos* profitetur convenire cum *Rabbinis*: Sanè si illæ *Sephirot* se habent, ut radii solares cum Sole, flamma cum prunis ardentibus, ultimum lineæ punctum cum lineâ conjunctum erunt extra *Essentiam* divinam, non quidem ratione distantiae localis, quia fingunt illas esse conjunctas, quanquam ipsa quoque emanatio videatur ob stare, attamen ratione naturæ, adeoque non divinæ, sed diversæ à divinâ, proinde velint, nolint, distinctæ creaturæ à Deo. Videantur hic illi, qui *Gilberti Porretani* Episcopi *Pictaviensis* sententiam de *Attributis* divinis realiter à Deo diversis examinarunt & explosorunt.

XXIII.

In *Sententiâ Eugubini*, *Primò*, illud est ex pontificiâ *Theologiâ*, quod supponit dari Cælum quoddam *empyreum*, de quo affirmant, quod sit *Corpus totius Mundi altissimum & amplissimum*, penitus *immobile & impassibile*, totum *Lucens*, non *Luce densâ*, quæ radios fundat & quæ sit oculis mortalium conspicua, sed *Luce tali*, qualis esse dicitur in elemento ignis, quod supra aerem Orbi *Luna* subfudet. At tale nullum est in rerum naturâ, explosum ab ipso *Cajetano*, infirmum agnitum à *Roderico ab Arriaga*, qui ne illud ruat, tandem ad solos *Patres* confugit, ut quod *Scriptura & Ratio* non fulciunt, *Patres* stabiliant, qui tamen infirmi *Tibicines*, nec dicunt, quod *Arriaga* vult. *Secundò*, Cælum illud dicit aliquid *Increatum & æternum*, *Lucem & Claritatem* quandam manantem ex Dei *Essentiâ*. At nihil *Increatum* præter Deum, nihil æternum, nisi *Numen* illud, quod omnes seculorum orbes & ordines præcedit & transcendit. *Tertio*, dicit *Eugubinus*: Cælum illud esse *Lucem & Claritatem* quandam à Deo manantem, ad cujus participationem, & fruitionem tam boni *Angeli*, quam *Viri justi* admittantur. At exponat nobis *Eugubinus*, quæ & qualis illa *Lux*. Num *Substantia*, quæ si corporea, non erit æterna & increata, si incorporea & spiritalis, aliquis *Spiritus* præter Deum æternus dabitur. Num accidens, at tale nec per se existit, nec *increatum & æternum* dici potest, ut quidem evidens.

XXIV.

XXIV.

Fundamenta Eugubini non sunt solida. Non illud, ex Psalm. 104. nam *Primò*, si vox illa $\pi\tau\upsilon\gamma$ activè exponitur, & ad Cælum refertur, corrumpit id omne, quod ex hoc loco extruere Episcopus ille voluit: Atqui ita quidam Interpretes accipiunt, & explanant verba Davidis hoc modo: *Amiciens Lumine Cælum*, quæ Interpretatio ex eo videtur non esse simpliciter repudianda, tum, quia significatio activa non repugnat verbo ebræo, videatur locus Jeremiæ 43. v. 12. tum, quia vox $\alpha\nu\alpha\beta\alpha\lambda\lambda\acute{o}\mu\epsilon\lambda\omicron$ activè potest accipi, ut vox $\kappa\alpha\tau\epsilon\iota\lambda\alpha\iota$, tum, quia ipsa structura textûs, videatur favere, & omnia benè cohærere si vertamus: *Amiciens Lumine sicut vestimento cælum, extendens illud* scil. cælum; *sicut pellem*, nec non historiæ creationis convenire, quæ describitur Genes. 1. v. 1, 2, 3, 4. &c. *Secundò*, si ponamus passivè esse accipiendam hanc vocem, ut quidam Ambrosius, Augustinus Prosper, & alii volunt, vel si etiam activè accipiatur, ad Deum esse referendam, ut sensus sit: vel amictus Lumine, vel operiens & amiciens se Luce quasi vestimento, nondum tamen erit probatum, signari hanc Lucem & Claritatem quandam æternam divisam, vel distinctam ab ipso Deo, cum ut evidens, phrasis sit tropica, & in similitudine sita, quod scilicet ut quidam volunt, circa regiam Majestatem omnia magnificè splendent, ita Deo tanquam Regi omnium potentissimo Splendor sit vice Luminis, quò undiquaque velut vestimento amictus, adeoque non Lux ab illo distincta asseritur, sed Majestas ipsius tam eleganti & speciosa descriptione illustratur. Quid quod Nazianzenus hanc dicendi formulâ velit indicari incomprehensibilitatem Dei, sicut infinitam potentiam, cum dicitur: *Robore sese accinxisse* Psalm. 93. v. 1. *Tertio*, si secundum Historiam Creationis hanc Lucem quâ Deus se induit, ut vestimento intelligamus de Luce primigeniâ, ut sensus sit Deum, cum progrediretur foras ex profundò occultæ æternitatis exhibuisse sese in Luce primigeniâ atque manifestasse in illâ suam Puritatem, Majestatem, Benignitatem, cum Lux imaginem quandam habeat Divinæ Gloriæ, cujus typum in Sole cotidie cernere licet, planum erit, non Lucem quandam æternam collateraliter Deo adjungi, sed symbolum radiosæ Majestatis subterni.

XXV.

XXV.

Nec dictum Pauli illud evincit, quod Eugubinus intendit: Nam, *Primò*, si illa *Lux inaccessibilis* notat summum cœlum à conspectu nostro remotum, quod Lucem sub Solio Gratix appellant Ebræi, Lux designabitur creata, adeoque Opinio Eugubini in genua recidet & collabascet. *Secundò*, si, quod præferendum, per Lucem illam intelligitur increata & æterna, ne sic quidem obtinebitur, quod intenditur, nisi demonstretur Lucem illam esse à Deo divisam & distinctam: Dicitur quidem Deum inhabitare *quædam* *inaccessam*, sive *Lux inaccessam*, sed non necessum est, ut concedamus propterea aliud esse Deum inhabitantem, & aliud esse ipsum habitaculum, quemadmodum non necesse est, si Deus se amicit, operit vel ornat Luce, ut vestimento, vestimentum illud diversum esse debere à Deo, si scilicet subsistat secundum Membrum prioris Theſew. *Tertiò*, *Lux illa Inaccessibilis* est ipse Splendor & Gloria Majestatis divinæ increata, immensa & inenarrabilis, quæ inaccessibilis vocatur, quia ad eam videndam nulli hominum patet accessus, & quia ipsi Angeli fulgore ejus ita perstringuntur, ut faciem obtegant. At Eugubinus illam Claritatem & Lucem Dei dicit Lucem, quæ in Scripturâ toties iustis hominibus pro mercede laborum promittatur, ad quam proinde patebit accessus. Quicquid autem de hoc sit, Lucem illam non esse diversam à Deo, quamvis ille dicatur eam inhabitare patet *tum* ex eo, quia Deo non convenit locus, & proinde commodè dici potest inhabitare Deum illam, non per propinquitatem localem, sed per identitatem essentialem, prout aliàs inhabitans & inhabitatum intimè & proximè sunt conjuncta, *tum* quia, si Deus inhabitaret illam Lucem à se diversam, jam non esset increata, sed creata, quæ tamen sententia jam tempore Ambrosii fuit explosa, cùm scil. quidam imaginati sunt sibi inaccessibleem hanc Lucem ex quintâ quâdam consistere Essentiâ, ut videre est lib. 2. de Abraham. cap. 8. *tum* quia Patres Ecclesiæ, quibus Eugubinus reverentiam debet, de ipso Deo hanc *Lux inaccessam* acceperunt, Augustino scribente: *Inhabitatur Lucem Deus non creatam aliquam, sed increatam suam Essentiam, in qua Luce Deus erat, antequam Lucem, quam cernimus, faceret.* Quis itaque illud Lucem inhabitans inaccessibleem non exponat conformiter

miter verbis Ambrosii: *Immotus in te permanens.* Unicum addimus, in quo exerceant se, qui pro Eugubini partibus militare intendunt. Dicitur Psalm. 18. *Ps. 12. Posuit Deus tenebras latibulum suum: in circuitu ejus tenebrosa aqua in nubibus aeris.* & Psalm. 97. *v. 2. David ita de Deo: Nubes & caligo in circuitu ejus: Iustitia & judicium basis Solis ejus.* Si itaque ex eo, quod Deus dicitur amiciri Luce tanquam vestimento, inhabitare Lucem inaccessam consequens est, dari Lucem æternam & increatam distinctam à Deo, admittendum erit pariter, quia tenebras posuit latibulum suum, nubem & caliginem habet in circuitu, consequens esse dari quasdam tenebras æternas, & increatas, nubem & caliginem quandam Deo cœviam.

XXVI.

Dictum Christi Johan. 17. *v. 5. non conficit negotium,* quod suscepit ille Episcopus. Nam, *Primò,* Christus non petit *clarificari,* sed *glorificari,* dicit *καὶ νῦν δοξάζων με σὺ πάτερ.* Nunc igitur glorifica me tu Pater. *Secundò,* petit glorificari *Gloriâ* non alienâ, aut adventitiâ, ut Cyrillus loquitur, qualis esset illa, si divisa ab ipso, sed propriâ & naturali, *Gloriâ quam habuit apud Patrem,* existens *ὡς τὸν Θεὸν* apud Deum ipse Deus, Joh. 1. *v. 1. Gloriâ quam habuit apud Patrem priusquam mundus fieret,* adeoque ab æterno. Denique, *Gloria illa,* quâ Christus petit glorificari, est ipsa Majestas divina & Divinitas illius sine ullâ ulterius infirmitate & ab illâ recedens: unde Tertullianus lib. 1. contra Judæos: *Si homo tantummodò Christus, quomodo dicit, & nunc honorifica me Gloriâ, quam habebam apud te, priusquam Mundus esset, Gloriam habuit apud Deum, & Claritatem tenuit apud Patrem, ante Mundum fuit: nec enim habuisset Gloriam nisi ipse prius fuisset, qui Gloriam posset tenere. Nemo enim habere aliquid poterit, nisi ipse ante fuerit, qui aliquid tenet.*

XXVII.

Posito etiam, *Lumen illud Thaboræum* fuisse Specimen quoddam Lucis increatæ, Symbolum vel Typum Claritatis, quam Christus habuit apud Patrem, priusquam mundus fieret, nondum tamen demonstratum est, dari quandam Lucem increatam præter Deum, cum Symbolum & Typus non sint confestim unius ejusdemque naturæ cum eo, quod pingunt aut referunt, multò mi-

D

nns

nus sequitur, cœlum empyreum esse quippiam æternum & increatum. Sed quid de Lumine illo sentiendum insequentibus fusiùs exponemus. *Secundò*, à *Rubo* *Mosis* nullam pro se mutuare potest Lucem Eugubinus. Nam, *Primò*, ex communi sententiâ Pontificiorum Deus ipse nunquam apparuit in V. T. sed Angelus loco illius, quod etiam de hac Visione afferunt freti Authoritate Dionysii cap. 4. cœlestis Hierarchiæ & Augustini lib. 2. de Trinitate cap. 13. Si autem non ipse Deus apparuit in illò *Rubò*, sed Angelus tantum creatus, quomodo ille potuit emittere Lumen quoddam increatum, num Effectus potest esse nobilior suâ causâ? num Angelus, qui inter Lucas creatas, potest Lumen de se fundere, creatas transcendens? num Specimen & Symbolum Lucis increatæ potuit esse *Rubus ardens*, nullâ præsentē Luce Increatâ? *Secundò*, *Rubus* ille *ardens* non fuit merâ Luce imbutus, sed ignis dominabatur in illâ, isque verus & realis, tum, quia Deus in rebus veris apparere solet, ut in verâ columnâ nubis & ignis, verâ voce cœlitus missâ, verâ Columnâ &c. tum, quia disertè dicitur apparuisse Angelum אֱלֹהִים אֲבֵל בַּתֶּשֶׁבַח in corde ignis, sive in medio ignis, & ut Stephanus loquitur ἐν φλογὶ πυρὸς βάρυ in flammeo igne Act. 7. v. 30. tum, quia Scriptura ut ingens miraculum refert, quod ignis ille, cum esset in rubo, non adufferit illum: Finge non fuisse verum ignem, sed speciem & similitudinem ejus, non poterat ille comburere rubum, adeoque tota vis miraculi elevabitur, nec Moses aliter sensit, qui verum censuit ignem, & propterea demiratus fuit, quod rubum non adureret, quæ admiratio vana planè, si ignis ille non verus, sed species & simulacrum tantum ignis fuisset: & in hoc Ebræi & Christiani Interpretes nobiliores conspirant. Consulantur Moses Gerundenfis, Isaacus Abravanel & R. Hizquiah. Si autem ignis ille fuit verus, sanè non fuit Lux quædam increata, sed elementare quid, in quo suspensa fuit virtutis combustivæ exercitium, quàm itaque non sequitur, ignem in fornace Babylonicâ non fuisse Lucem increatam, de quo Chrysostomus: Vincit solvit flamma, nè ficta crederetur, & ipsa de reliquo à victis vincita est. Ita nec consequens, hunc ignem, in quo apparuit Deus, fuisse Lucem increatam, quamvis Dei, qui in illo sese manifestabat Symbolum creatum fuisse admitti possit. *Tertiò* videtur Eugubinus non tam secutus

secutus tramitem Scripturæ, quàm ductum Philonis Judæi, qui de suo aliquid addidit, scribens: lib. 1. de vitâ Mosis: Rubus ibi erat, frutex spinosus & invalidus, is nemine ignem admovente subito incensus est, correptusque totus à radicibus usque ad cacumen flammâ, in morem fontis scatente, manebatque integer & illæsus, quasi non esset incendii materia; sed ipse ab igne aleretur. Hactenus conformiter Scripturæ, sed de suo addens: E medio promicabat formâ quædam pulcherrima nulli visibili similis, *divinum planè simulacrum: Luce fulgens clarissimâ*, cui opponimus meritò Josephum Scripturæ vestigia pressius sequentem, qui nudæ meminit vocis, nec ullam formam vel effigiem quæ apparuerit, indicat. Denique, non benè Vultum Mosis splendidum nobis obvertit. Nam Primò, si Vulgatus ille in autoritate, ut quidem Pontificiis esse debet, admittendum, Mosis faciem non tam fuisse splendidam, quàm cornutam, quorsum etiam quidam ex Judæis inclinarunt & pictores, quibus quidvis audendi semper fuit facultas. Secundò, Lux illa resplendens ex facie Mosis non fuit increata, cum in tempore ei impressa, & quidem, non in primâ conversatione cum Deo, sed demum post illam. Tertiò, Lux illa vel tandem evanuit, nec per omnem vitam illi adhæsit, finge fuisse illam increatam, desinere certè non potuit, adde quod illa fuerit sensibilis, feriens oculos adspectantium, & confer locum 2. Cor. 3. v. 7.

XXVIII.

Basilii verba ita se habent: *Erat, inquit, ante Mundi constitutionem, quidam status antiquior, supermundanis virtutibus congruens, ante tempora, æternus, perpetuus, in quo creator, & opifex creaturas absolvit Lucem intelligibilem, eorum beatitudini accomodam, qui amant Dominum naturas ratione præditas, & invisibiles, & omnem intelligibilium ordinationem, quacumque mentis nostræ captum superat; quorum ne appellationes quidem investigare possumus. Hæc enim invisibilis Mundi substantiam complent. Quicquid autem sit de mente Basilii; Primò, illius sententia & Eugubini non conspirant. Basilius enim asserit, Lucem intelligibilem beatitudini accomodam. Eugubinus autem in libro de rebus incorporeis, hæc Lux, scribit, an corporea sit, an incorporea quædam, non facile dixerim. Arbitrari tamen talem esse, ut hæc corporea, & nostra possit*

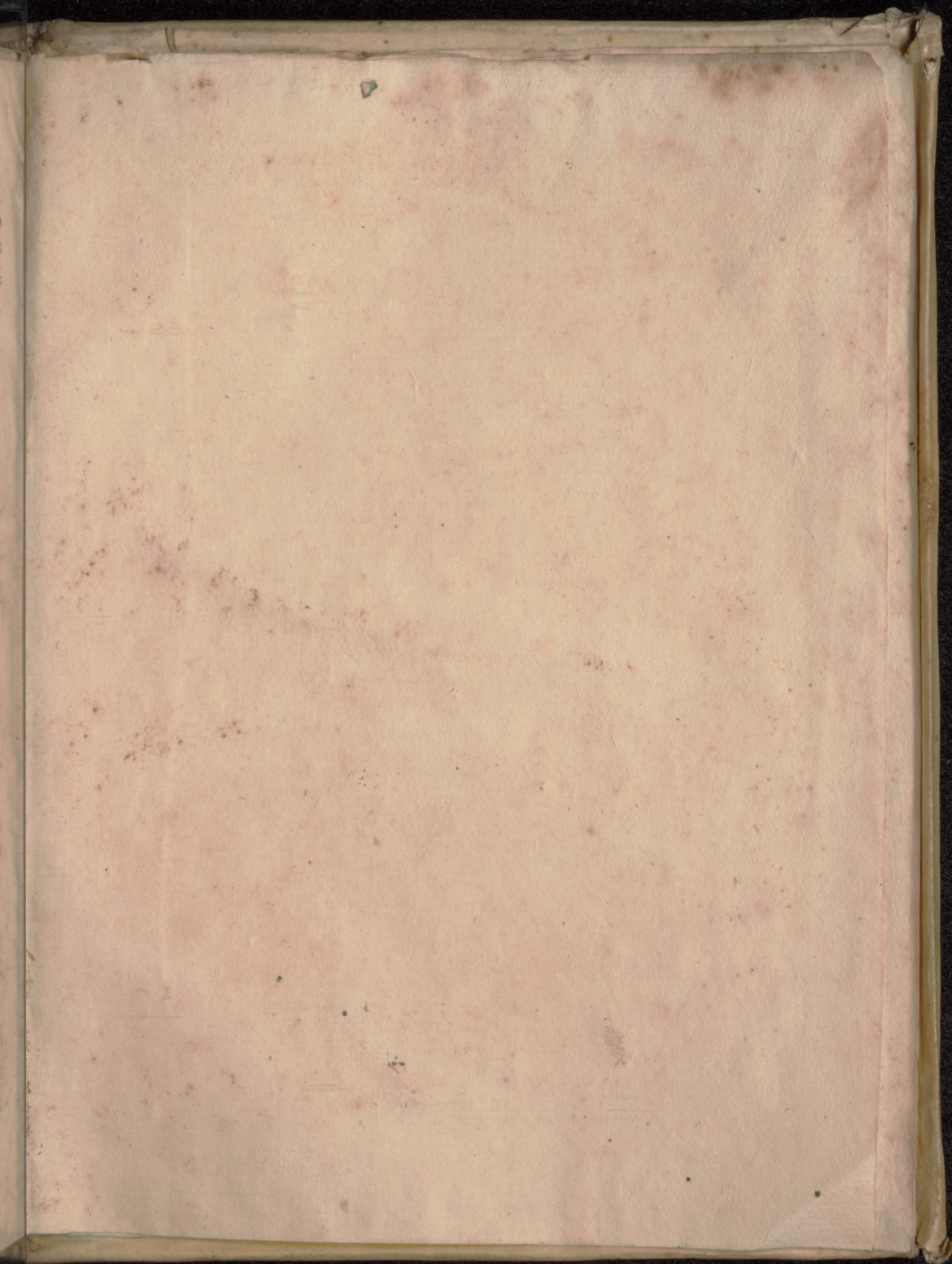
possit esse & dici quasi simulacrum ejus, ut illa sit divinissima Lux nota, visibilisque S animo, & oculis. *Secundò*, Nævus fuit in Basilio & Opinio quædam singularis, quod scil. Deus multis ante visibilem hunc Mundum, & in ipso Angelos condiderit, nihil enim ante hunc Mundum conditum, nec Angeli creati sunt, ante nostrum hunc Orbem, de quo Job 38. v. 4. 7. *Tertio*, non potuit niti Eugubinus autoritate Basilii, non tantum, quia sententia illius fuit ab Acacio Cæsariensi, Diodoro Tarsensi, & Theodoro, Cyri Episcopis prolixè confutata, sed & in Concilio Lateranensi Romæ sub Innocentio tertio anno 1215. celebrato, in quo hæc occurrunt: Creator omnium invisibilium, spiritualium & corporalium sua omnipotenti virtute simul ab initio temporis, utramque de nihilo condiderit creaturam Spiritualem & Corporalem, Angelicam videlicet & Mundanam.

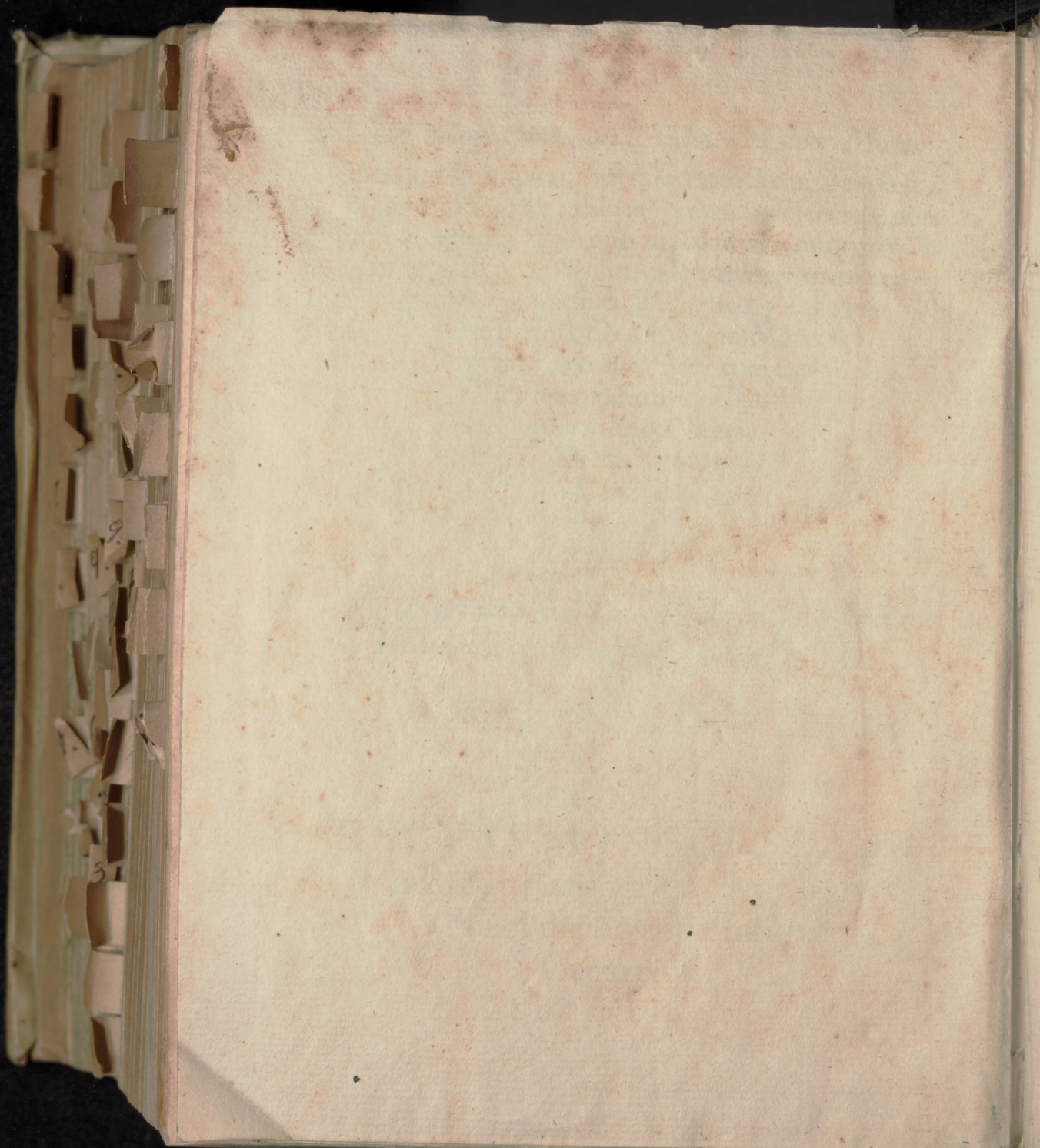
XXIX.

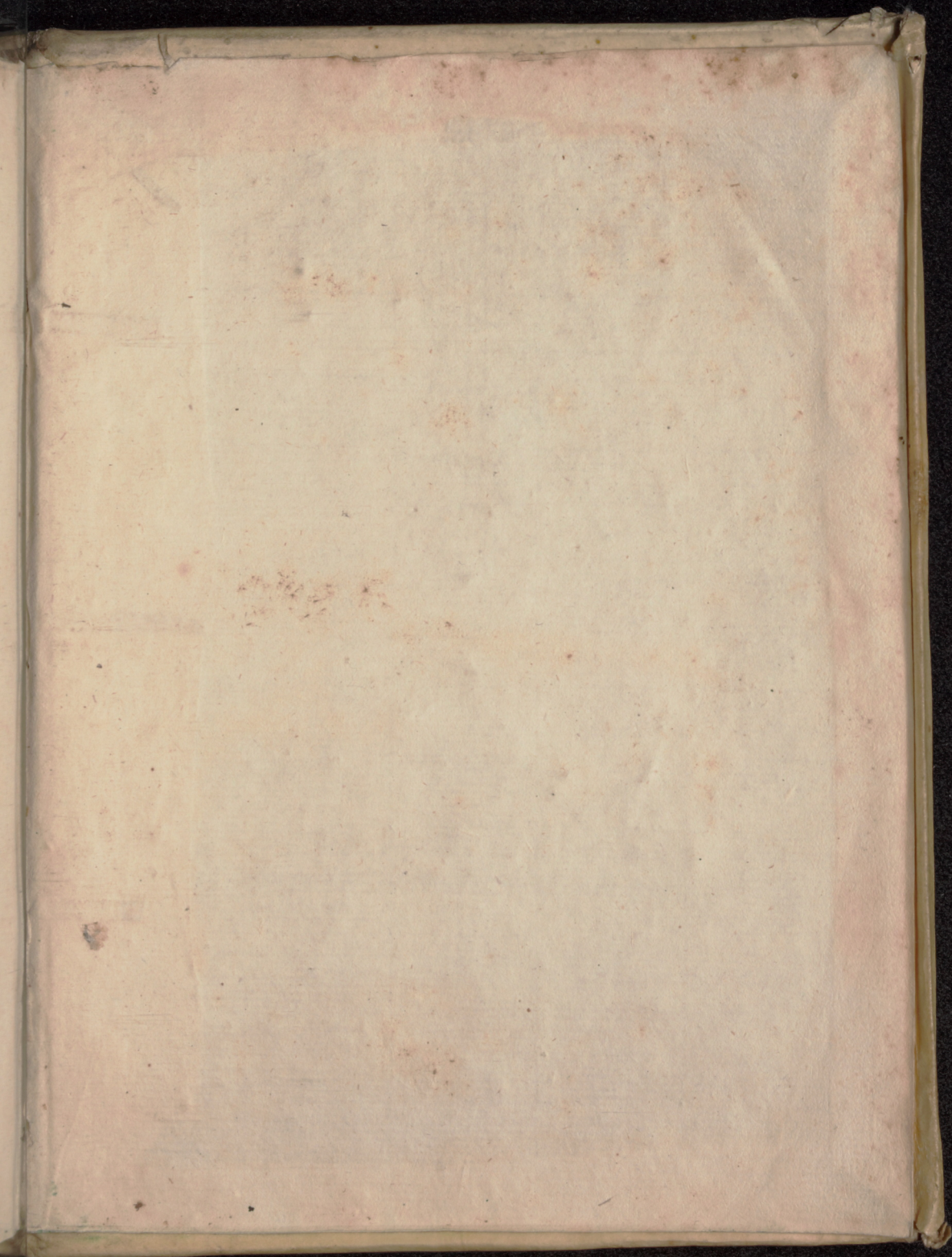
Ad cæcum tandem recurrit, putat Homerum per Nebulam vidisse Lucem illam increatam, sed si cæcus cæcū duxerit, nonne ambo in foveam cadent. Nam, *Primò*, nihil novit Homerus de sede beatorum, quæ ex Scriptura nobis innotescit. *Secundò*, si appellavit sedem & domicilium Deorum Olympum, non confestim ad increatum quid mentem suam devolvit. *Tertio*, Olympus dictus est quidem *ἀλλολαμπής*, id est, totus lucens, sed non Luce aliquâ increatâ, sed syderum Lumine, quæ sese per totum orbem illum diffundunt.

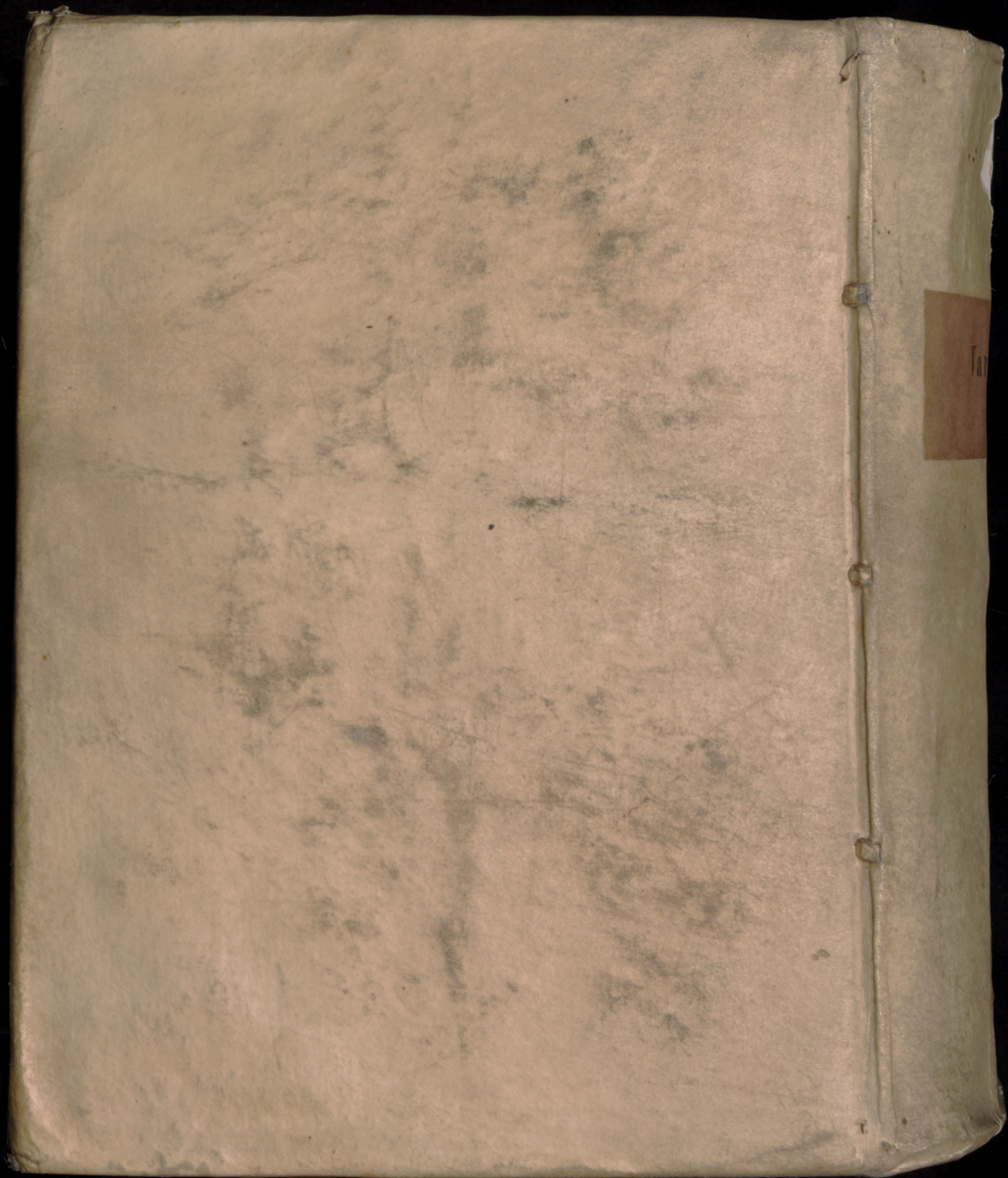
DEO sit Laus, Honor, & Gloria.

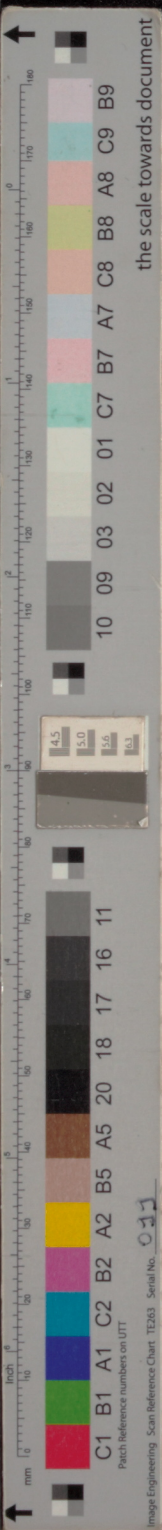

Aduersus Montanum.

um sanè Concilium est & antiquissimis
forme, quod more suo Ecclesia Romana
ac celebrat: quod inq̃ à Pontifice Roma
tur, habetur à Præsulibus, aut his qui iure
consuetudine diutissimè seruata, interesse
ent, & suffragia deferre, de doctrina fidei,
Ecclesiæ, uel pacè inter Principes Christianas
a. Quodcunq̃ ab hoc discrepauerit, Ec
n solet Concilium appellare, sed Sathanæ
Concilium malignantium, Conciliabus
um mente perditorum.

*ut olim fidei con
templi templi
pauloq̃ fidei
Romana*

um prouehor?

MON.

recipitem egit extra te ipsum amentia aut
dicendi, ut quo proueharis, nescias. Recipe

GASP.

olui graues ob causas profectioe Triden
ersedendum esse: quod si perfecti, dicendi
us sum. Superest, ut uelis collectis, nauem in
cam.

MON.

mile perfecisti, neq̃ perficere unq̃ poteris,
niuersa colluuiēs hæreticorum suppetias
estat, nisi ut ad te redeas, in te descendas,
tis per habites. Cogites, unde excideris,
& Ecclesiæ Romanæ charissimæ eius
tare debeas. Ego non dubito, quin si te
atq̃ id animo feceris ueritatem explo
tendiq̃, facile tibi Spiritus sanctus eam

GASP.

X iij mentem